

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3 [i.e. 2] De necessitate, & institutione Sacramenti ,atrimonii,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

habuerit speciale mandatum. Secundum, talis procurator non posse, sicut potest procurator ad alia negotia, alium suo loco deputare, nisi si ei specialiter commissum, propter magnum periculum, quod ex facto iam arduo posset imminere. Tertium, si reuocatus fuerit a domino antequam contrahat (licet tam ipse quam ea cum qua contraxit reuocationem eiusmodi penitus ignorarent) matrimonium postmodum ab eo contractum nullius momenti existere; cum in eo defuerit consensus eius sine quo firmitatem habere nequit.

3. Secunda pars definitionis *legitimus*, indicat ad verum matrimonium requiri ut contrahatur inter personas legitimas, seu nullum habentes impedimentum quod reddat illud inualidum, iuxta post dicenda in seq. tract. 3.

Tertia pars, *mutuus*, indicat ad verum matrimonium requiri vtriusque personae contrahentis consensum interiore, quem alteri alteri signo aliquo sensibili explicet; prout in sequenti cap. 3. declarabitur: & constat ex sine memorati cap. finalis, & ex aliis iuribus quae ibidem notat glossa verbo *Nequit*.

Quarta pars, *indissolubilis*, indicat quod est communiter conueniat contractibus humanis, ut sicut fiunt per mutuum consensum, sic etiam possunt per mutuum consensum dissolui, matrimonium tamen indissolubile est. Ad quod plene intelligendum facient quae dicuntur in seq. cap. 4. De vinculo matrimonij.

4. Quinta pars, *inter virum & feminam*, indicat matrimonium esse tantum inter vnum & vnam: idcirco non posse inter virum & plures feminas simul contrahi licite, nisi dispensatione diuina, ut expressum est in cap. Gaudemus, De diuort. & aperte sequitur ex eo quod lex diuina esse prohibentem Christianis definitur in *Concil. Trident. sess. 24. can. 2. De sacramento matrimonij*. Videri possunt *Bellarminus in lib. vi. de matrimonio, cap. 10. & Gregor. a Valent. disput. 10. quest. 1. puncto 3.* Nobis enim sufficit obseruare matrimonium vnius viri cum pluribus vxoribus non esse contra naturam legem: tanquam sola naturalis ratio ostendat tale illicitum esse & inualidum. Non enim ita est praesertim cum possit seruire proli procreationi & conseruationi: sed quia ab initio mundi matrimonium institutum est a Deo: attributis ei duabus proprietatibus: altera, ut esset vnus cum vna tantum: altera ut dissolui non posset. Id quod patet ex tali institutione in paradiso terrestri facta, *Gen. 2.* Quando enim dictum est. *Erunt duo in carne vna* prior proprietates: quando vero *Relinquet homo patrem & matrem, & adheret vxori suae* posterior designata est: interprete etiam *Christo Domino*, *Matth. 19.* ut a *Concil. Trident.* notatum est *sess. 24. in i. i. i. vbi* habetur, quod *Christus dum verba illa: Et erunt duo in carne vna: tanquam a Deo prolata referens dixit: Itaque iam non sunt duo, sed vna caro: apertius docuerit matrimonij vinculo duos tantummodo copulari & coniungi: statimque eiusdem vinculi firmitatem tanto ante ab Adamo pronuntiatam, confirmari his verbis: Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.] Quapropter cum Deus postea Patriarchis concessit ut plures haberent vxores, non dispensauit proprie in lege naturae, quasi concesserit eis, ut aliquid contra eandem legem facerent: sed potius dispensauit in lege positua, quam in paradiso terrestri, prout dictum est, ipse conseruauerat.*

5. Sexta pars, *quo traditur mutua potestas corporum*, indicat id quod habetur ex cap. *Matrimonij* & quatuor sequentibus 27. quae est, contractum matrimonij perfici in mutuo coniugum consensu de praesenti; per quem in se mutuo transferunt potestatem corporum in ordine ad usum coniugij: cuius potestatis virtute, postea iuste a se mutuo petant coniugale debitum, ad matrimonij finem consequendum. Vnde sequitur prius, carnalem copulam non esse de ratione matrimonij, sed tantummodo esse actum, illud consequentem: ita ut ante eam sit perfectum matrimonium, quoad vinculum contractus & sanctitatem sacramenti: licet quoad significationem imperfectum sit, ut *Couarr. in Epit. 4. Decret. part. 2. cap. 1. §. vnic. in princ.* annotat ex Magistro sentent. & quibusdam aliis. Quae imperfectio consistit in eo, quod coniunctio Christi cum Ecclesia (quam hoc sacramentum significare, ex *D. Paulo ad Ephes. 5.* traditur in cap. *Debitum*,

de bigamis, & in *Concil. Trident. loco supra citato*) melius explicatur per matrimonium carnali copula consummatum, per quod coniuges suam vna caro argum. cap. 2. *De conuersione coniugatorum*: quam per non consummatum.

S. quitur secundo, consensus in matrimonium non esse expresse in carnalem copulam, sed solum tacite seu implicite, ut in *additionib. ad D. Th. m. 3. part. 4. quest. 48. art. 1.* hac ratione docetur: quia consensus in copulam, non debet aliter intelligi, quam pro effectu, implicite continetur in sua causa: nempe quia potestas corporum, quam contrahentes matrimonium transferunt in se mutuo, causa est carnalis copulae; sicut potestas vtendi re sua, est causa usus.

Idem vero tacitus consensus includit duas condiciones. Prior est: si alter coniux petierit debitum: adeo ut possit quis matrimonium contrahere cum proposito nunquam consummari illud, nisi alter coniux exegerit debitum: si 3. certo sciret, eum nunquam petiturum, non censetur habere impedimentum repugnans voto castitatis, sicut non habuit in Beata Virgine: quia fuit cum Sancto Ioseph vero matrimonio coniuncta, ex cap. *Sufficit*, cap. *Beata*, & cap. *Coniuges*, 27. q. 2. Posterior conditio est: nisi alter coniux, post contractum matrimonium ingrediatur religionem: in antequam illud consummet: tunc enim quantumuis alter petat debitum: is tamen non tenetur illud soluere, qui vult ingredi religionem ex cap. 2. *De conuers. coniug.* & ex *Concil. Trident. sess. 24. De sacramento matrimonij. c. 6.* Et ex eo quod naturalis ratio dicit contractum ad Dei gloriam institutum, eiusdem gloriae intuitu mutari possit in melius, si id fiat sine iniuria eius cum quo initum est, sicut accidit in proposito casu, in quo coniux quae relinquitur in saeculo, potest matrimonium inire, ut in eod. cap. 2. expressum est: & loco citato sufficienter significatum a *Concil. Trident.* statuendo matrimonium tunc dirimi.

Ultima pars, *& gratia sanctificans coniuges*, indicat gratiam sacramenti nouae legis, in esse matrimonio Christianorum: quod certum est de fide ex definitione *Concilij Tridentini sess. 7. De sacramentis in genere & sess. 24. De sacramento matrimonij vtriusque canone primo.* Et probatur: quia gratiam sanctificantem conferre significando, non nisi sacramento nouae legis conuenit: per quod proinde a sacramentis veteris legis maxime distinguitur, congruenter definitione *Concil. Trident. sess. 7. De sacramentis in genere can. 2. & 7. & Concilij Florent. in instruct. Armenic. um.* Quam Catholicam doctrinam aduersus sectarios defendunt *Bellarmin in lib. D. matrimonij. cap. 2. & aliquot sequentibus, & Gregor. a Valent. in memorata disput. 10. quest. 1. puncto 5.*

Aduerte vero quod authoribus citatis notat *Sanchez lib. 2. De matrimonio, disput. 10. conclus. 3.* gratiam sacramentalem matrimonij habere duplicem effectum: vnus est concupiscentiam reprimere: alter vero efficere ut coniuges fideliter sibi assistant, operas suos communicent, ac prolem religiose educant. Ad quos effectus cum facultas detur per matrimonium, consentaneum est dari pariter gratiam, per quam suis temporibus executioni mandantur. Pro cuius re pleniore intelligentia, quae antea notauimus in praeced. lib. 26. cap. 6. sub finem prioris sectionis videri poterunt.

CAPVT III.

De necessitate & institutione sacramenti matrimonij.

SVMMARIVM.

- 8 Matrimonium non est necessarium necessitate medij, & quo modo sit, necessitate praeccepti.
- 9 Quando institutum fuerit matrimonium in lege naturae.
- 10 Quando in lege Evangelica.

CERTVM est matrimonium non esse ad salutem necessarium esse medij: nec item necessitate praeccepti quoad singulos homines. Vnus enim voti perpetuae castitatis sacris literis consentaneus, & omni tempore in Christi Ecclesia vtriusque & commendatus, satis ostendit naturam necessitate imponi. Quoad communitatem vero per illud

prae-

REGINA
DI
PRAE
IDR
E. V

præceptum dignum Genes. 1. Crescite & multiplicamini, &c. necessitate humano generi impositam esse, ac etiam non perseverare, sententia est probabilior Theologorum, quos refert Sanchez lib. 2. disput. 3. nu. 3. Quibus accedit Gregor. à Valen. disput. 10. quæst. 1. puncto 4. rationem adferens: quod eiusmodi præceptum nusquam sit reuocatum; atque censendum sit naturale, ut pote datum de re, quæ si non singulis hominibus, toti tamè hominum speciei necessaria est, toto eo tempore quo, mundo hoc durante, ea debet per propagationem conservari. Quamquam ut ille bene addit: cum ipsi homines per se satis vulgo dediti sint coniugio, non est necesse eos qui curam gerunt communitatis sollicitos esse de huiusmodi præcepti executione procuranda: quæ procuratio ipsis aliis incumbit, prout est etiam à Soto notatum in 4. distim. 26. quæst. 1. art. 2. sub finem; ubi & addit, quod si aliquando immineret periculum, ne species humana interiret, eos etiam qui voto castitatis tenerentur, debere operam dare coniugio ad subueniendum publicæ necessitati: quia votum cederet obligationi tunc vigenti præcepti naturalis, sicut & cedit, inquit Sanchez sub finem citata disputationis, obligationi præcepti naturalis de vitando scandalo, cum bella & seditiones sequerentur, nisi Principis filius etiam si voto castitatis adstrictus, uxorem duceret.

9. QVOD AD institutionem attinet: constat inter omnes, ut Sanchez notat initio sequentis disput. quarta, matrimonium ante Adami lapsum institutum esse in naturæ officium, seu in conservationem humanæ creaturæ officium, seu in conservationem humanæ creaturæ: post illum vero in concupiscentia remedium: & demum in lege noua eleuatum esse, ut sacramentum esset. Videri potest Couar. in Epit. 4. Decret. par. 2. cap. 7. §. unico, num. 6. Controversia est autem de tempore institutionis: Aliqui enim volunt institutum esse matrimonium in lege naturæ, Genes. 2. cum Deo inspirante Adamus dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, &c. Inde enim tanquam ex matrimonij institutione Christus Dominus, Matth. 19. collegit ipsum esse indissolubile, dicens: Quos ergo Deus coniunxit homo non separet. Inde quoque Apostolus ad Ephes. 5. argumentum fumens, dixit de matrimonio, Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo & in Ecclesia: Id est, eo quod sit signum coniunctionis Christi & Ecclesie: ut ea verba accipienda esse indicat Concil. Florent. in instruct. Armenorum agens de hoc sacramento. Alij vero malunt institutum esse cum Deus dixit Gen. 1. Crescite & multiplicamini, quia tunc copiam viro & feminae fecit ut coniungerentur, ac sibi mutuo traderent corporum potestatem ad hominum multiplicationem: atque pro utraque sententia pluribus authorib. commemoratis Sanchez censet posteriorem tenendam esse: quia argumentis prioris satisficit dicendo quod ab Adamo tantum sit declaratum matrimonium à Deo institutum: sic et D. Iacobus in sua epistola cap. 5. tantum manifestauit institutam à Christo Extremam vñctionem.

10. In lege autem Euangelica aliqui volunt matrimonium à Christo, ut sacramentum esset eleuatum esse Ioan. 2. cum inter fuit nuptiis. Alij vero volunt tunc quidem approbatum fuisse, sed institutum, seu prout prædiximus eleuatum, dum eius inseparabilitatem præcepit dicens, Matth. 19. Quos ergo Deus coniunxit, homo non separet: utrosque idem etiam author commemorat, & posteriore merito sequitur, cum Christianorum matrimonium inseparabilitatem fortiatum maxime ex ratione quam habet sacramenti, iuxta cap. Quanto. De diuortijs, §. Nam et si.

CAPVT III.

De consensu quo matrimonium contrahitur.

SVMMARIVM.

11. Ad matrimonium ita necessarius est coniugum consensus mutuus: ut nulla potestas, sine eo valere queat.
12. Matrimonium nequit esse, nisi uterque coniugum usum habeat rationis.
13. Contrahens matrimonium sine interiore consensu peccat mortaliter, nec matrimonium valet.

14. Obligatio, verbis tantum non animo, contrahentis cum femina ad obinendam illius carnalem copulam.
15. Protestatio facta non consentiendi in matrimonium, quoad vim habeat in foro externo.
16. Ad matrimonium, cum interno consensu, requiritur externus, quo ille significetur.
17. Idem esse debet de presenti, & verbis constare potest: non tamen de necessitate.
18. Quæ debeant esse verba ea: & documenta notanda in iudicando ex verbis, an contractum sit matrimonium.
19. In dubio de valore matrimonij iudicandum est in eiusdem fauorem.
20. Documenta ex variis signis iudicandi verum interuenisse internum consensum in matrimonium.
21. Consensus verus & elicitus requiritur ad matrimonium, nec debitus sufficit.
22. Ille est in carnalem copulam tantum implicite.
23. Matrimonium initum a filijs abque parentum consensu validum est.
24. De peccato filiorum contrahentium sine parentum consensu.
25. Etas quæ iure tam civili quam canonico requiritur ad contrahendum matrimonium.
26. Peccatum quod committitur contrahendo infra eam.
27. Ad matrimonij validitatem nihil interest, siue vir siue mulier prius exprimat suum consensum: aut si inter utriusque expressionem aliquid interuallum temporis intercedat.

11. QVARIIVM PRIMO; An ad matrimonium contrahendum requiratur coniugum mutuus consensus. Respondendum est autem affirmatiue, per cap. Sufficiat, 27. quæst. 2. & cap. Cum quod, & cap. Tua fraternitati, & c. Tuos De sponsalibus. Quibus accedit ratio: tum quia matrimonium est contractus, quo in coniuges potestas mutua corporum transfertur: communique est omni contractui & pacto, ut mutuo partium consensu perficiatur, ex lege prima, ff. de pactis. Tum etiam quia matrimonium est sacramentum pendens ex ipso contrahentium consensu tanquam ex efficiente, iuxta definitionem Concil. Florent. in Instruct. Armenor. De matrimonio: deoque in iisdem requirens intentionem faciendi quod facit Ecclesia, ex eadem instructione §. Hæc omnia. Quæ quidem intentio non contingit sine contrahentium mutuo consensu in vinculum matrimonij, cui ut prædiximus à Christo, Matth. 19. attributa est ratio sacramenti.

Inferitur autem hinc primo, nulli humanæ potestati concessum esse coniungendi aliquos matrimonio sine ipsorum consensu: pro quo plures authores citat Sanchez lib. 2. disput. 27. Et facit quod Concilium Trid. sess. 24. cap. 9. De reform. matrim. excommunicat omnes, cuiusvisque dignitatis & gradus sint: quouis modo directe vel indirecte, subditos suos vel quoscumque alios cogunt matrimonia contrahere non libere. Cuius coactionis dignitas patet: Tum ex eo, quod aduerteretur fini matrimonij, quæst tam mutua fides, quam prolis susceptio & educatio, quæ per ipsam impediuntur: Tum ex eo, quod absurdum sit auctoritatem sibi sumere illos ligandi contra suam voluntatem vinculo à quo nulla humana potestas, ne quidem ipsis volentibus illos liberare potest: dicente Domino Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.]

12. Inferitur secundo, Nec infantem, nec mente captum, nec ebrium, nec furiosum posse matrimonium contrahere: nam tales sunt expertes consensus, sicut & rationis. Ad quod faciunt, tum cap. Dilectus, De sponsalibus, tum alia quæ Couar. habet in Epitome par. 2. cap. 2. num. 5. & sequentibus: in quorum 7. sub finem monet nihil referre in hac re, an ille qui sana mente contrahit, sciat alterum furiosum esse, an nesciat. Et ratio est: quia vnus tantum coniugis consensus non sufficit ad contractum matrimonij. Quod si furor non esset coniugis, furiosus posset tunc cum est mentis compos, valide matrimonio in contrahere, iuxta cap. Neque furiosus, 32. quæst. 7. non tamen sepe numero sine peccato, etiam mortali: siue propter periculum coniugis aut infanti inde imminens; siue propter maiorem prolis educationem, aliæque similia incommoda: Quæ tamen si studio & in-